

П'ять найпоширеніших міфів Росії про НАТО

Міф 1: НАТО намагається оточити Росію.

Факт: дане твердження суперечить географічним реаліям. [Сухопутний кордон](#) Росії простягається довжиною в понад 20 000 кілометрів. Із них лише 1 215 кілометрів, тобто менше однієї шістнадцятої, складають кордони з країнами, що є чинними членами НАТО.

Твердження про те, що НАТО будує свої бази довкола Росії, є так само безпідставними. Поза межами території країн Альянсу суттєва військова присутність НАТО є лише в трьох місцях: у Косові, Афганістані та в акваторії Африканського Рогу. Усі три відповідні операції виконуються за мандатом ООН, а це означає, що Росія, як і всі інші країни Радбезу ООН, підтримала проведення операцій у зазначених місцях. До того, як розпочалися агресивні дії Росії проти України, РФ забезпечувала логістичну підтримку афганської місії, а також мала безпосередню співпрацю з Альянсом в межах операції з боротьби проти піратства, що вказує на те, що Росія не вбачала загрози у цих операціях, а, навпаки, була зацікавленою у їх проведенні.

НАТО має партнерські стосунки з багатьма країнами Європи і Азії, що наочно показано на цій [інтерактивній мапі](#). Заходи партнерства, які виконуються на запит самих країн-партнерів, зосереджуються виключно на питаннях, що узгоджуються з ними, наприклад – готовність до катастроф та ліквідації їхніх наслідків, забезпечення прозорості, реформування збройних сил, боротьба з тероризмом.

Немає жодних законних підстав розглядати такі партнерські стосунки як загрозу для Росії чи будь-якої іншої країни регіону, тим більше – як спробу оточення.

Міф 2: Альянс завжди намагався ізолювати або маргіналізувати Росію.

Факт: від початку 1990-х Альянс послідовно працював над розбудовою співпраці з Росією у сферах, що становлять спільний інтерес.

Альянс вперше протягнув Росії руку, запропонувавши діалог замість конфронтації, на Саміті НАТО у Лондоні, в липні 1990 року (текст декларації див. [тут](#)). У подальші роки Альянс просував діалог та співпрацю шляхом створення нових форумів (зокрема “Партнерство заради миру” (ПЗМ) та Рада євроатлантичного партнерства (РЄАП)), відкритих для участі усіх країн Європи, включно з Росією (текст засновчих документів ПЗМ див. [тут](#) і [тут](#)).

У 1997 році НАТО та Росія підписали Основоположний акт про взаємні відносини, співпрацю і безпеку і створили Постійну спільну раду НАТО-Росія. У 2002 році сторони підвищили рівень взаємовідносин, створивши Раду НАТО-Росія (РНР). Вони підтвердили свою відданість принципам Основоположного акту у ході самітів у Римі (2002 р.) та Лісабоні (2010 р.); (текст Основоположного акту див. [тут](#); текст Римської декларації, на основі якої було створено РНР – [тут](#), текст Декларації РНР, ухваленої на Лісабонському саміті – [тут](#).)

Від самого заснування РНР, НАТО й Росія співпрацювали над розв'язанням цілої низки проблем – від боротьби з наркотиками та тероризмом до рятування екіпажів підводних човнів та планування на випадок надзвичайних ситуацій цивільного характеру.

Ми почали розбудовувати з Росією унікальні відносини, які базувалися не лише на спільних інтересах, а й на співпраці та спільних завданнях щодо створення цілісної, вільної і мирної Європи. Жодній іншій країні-партнеру не пропонувався ні подібний масштаб партнерства, ні створення спільних з НАТО інституційних структур подібного роду.

В березні 2014 року, у відповідь на агресивні дії Росії проти України, Альянс призупинив практичну співпрацю з РФ. Ми не можемо повернутися до взаємодії з Росією у попередньому звичному режимі в той час, як РФ продовжує порушувати міжнародне право та принципи Основоположного акту НАТО-Росія.

Водночас, НАТО тримає канали для спілкування з Росією відкритими. Відколи практичну співпрацю було призупинено, відбулося три засідання Ради НАТО-Росія, останнє з них – 20 квітня 2016 року. Генеральний секретар НАТО та його заступник також регулярно зустрічаються з вищим керівництвом Російської Федерації.

Міф 3: система протиракетної оборони НАТО націлена на Росію, і угода з Іраном є доказом цього.

Факт: протиракетна оборона НАТО не розроблялася проти Росії, не спрямована проти неї і не становить загрози її спроможностям стратегічного стримування.

Як уже [пояснював](#) генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг, самі закони фізики та географічні реалії не дозволяють збивати російські міжконтинентальні ракети з позицій НАТО в Румунії чи Польщі. Дія цієї системи є занадто обмеженою, запланована кількість засобів системи ПРО – занадто малочисельною, а розташування її компонентів – занадто віддаленим у південному напрямку, або занадто близьким до Росії, щоб становити для неї загрозу. Вони спроектовані так, щоб протистояти загрозам, які походять з-поза меж євроатлантичної зони.

Твердження Росії про те, що рамкова угода стосовно ядерної програми Ірану знімає потребу у системі ПРО для НАТО, не є обґрунтованим з двох міркувань.

По-перше, іранська угода не стосується розповсюдження технологій розробки балістичних ракет, оскільки це повністю відокремлено від ядерних питань.

До того ж Альянс неодноразово і однозначно заявляв, що система протиракетної оборони не стосується будь-якої окремої країни; вона розробляється для протистояння загальній загрозі розповсюдження зброї масового ураження. Наразі більше 30 країн мають, або намагаються заволодіти технологіями створення балістичних ракет. Вказана рамкова угода з Іраном не змінює ці реалії.

Міф 4: військові навчання НАТО є провокацією, що загрожує Росії.

Факт: кожна країна має право проводити навчання, якщо вони не суперечать їй міжнародним зобов'язанням, у тому числі щодо інформування країн-членів і надання можливостей для спостереження, за умови отримання відповідного запиту.

З метою підвищення рівня взаємної довіри та прозорості, Віденський документ зобов'язує членів ОБСЄ заздалегідь інформувати один одного про проведення навчань, які передбачають участь більше, ніж 9000 військових, окрім випадків, коли навчання мають на меті раптову перевірку готовності військ.

НАТО та країни Альянсу послідовно діють у відповідності до положень та духу Віденського документа. Про навчання, що відповідають визначеним критеріям, повідомлялося заздалегідь. Саме за цієї причини Росії було запропоновано [надіслати спостерігачів](#) на навчання НАТО "Трайдент джанкче" ("З'єднання тризуба") у жовтні-листопаді 2015 р.

Російські спостерігачі - навчання НАТО "Trident Juncture" 2015.

Росія ж, навпаки, неодноразово проводила непланові навчання за участю десятків тисяч військових, причому деякі з цих навчань проходили у безпосередній близькості до території НАТО. Подібна практика проведення масштабних військових навчань без попередження суперечить духу Віденського документа, підвищує напруженість і підриває довіру. Це особливо актуально, оскільки військове захоплення Криму Росією також маскувалося під проведення позапланових маневрів.

Таким чином саме навчання Росії, а не НАТО становлять загрозу стабільності.

Міф 5: політика відкритих дверей НАТО створює у Європі нові лінії поділу та поглиблює ті, що уже існують.

Факт: політика відкритих дверей НАТО сприяла припиненню розколу Європи, яким характеризувалася ера холодної війни. Розширення НАТО зробило свій внесок у поширення демократії, безпеки й стабільності на теренах Європи.

Вибравши для себе впровадження стандартів та принципів НАТО, країни, що приєднувалися до Альянсу, створили надійну опору для своїх демократій. А взявши на себе обов'язок захищати НАТО, вони отримали зустрічні зобов'язання, що Альянс захищатиме їх.

Членство в НАТО не нав'язується жодній країні. Кожна суверенна держава має право на власний розсуд вирішувати питання приєднання до тих чи інших договорів або альянсів.

Цей засадничий принцип зафіксовано в міжнародних угодах, включно з Гельсінкським заключним актом, в якому зазначено, що кожна держава має право вирішувати "належати чи не належати до міжнародних організацій, бути чи не бути учасником двосторонніх або багатосторонніх договорів, включно з правом бути або не бути учасником союзних договорів". До того ж, підписавши Основоположний акт НАТО-Росія, РФ зобов'язалась дотримуватись принципів поваги до "невід'ємного права держав самим обирати засоби забезпечення власної безпеки".

За останні 65 років 28 країн скористалися правом вільного вибору і, у відповідності до національних демократичних процедур, приєдналися до НАТО. Жодна з країн не виявила бажання вийти. Це був їх суверенний вибір. Стаття 13 Вашингтонського договору гарантує країнам Альянсу право виходу з організації за власним бажанням.

Додаткову інформацію можна отримати, відвідавши портал "Міфи та реальність" на веб-сторінці НАТО: <http://goo.gl/GvTesc>

Управління громадської дипломатії НАТО - служба преси та ЗМІ

Тел.: +32(0)2 707 5041

Ел. адреса: moc@hq.nato.int

Слідуйте за нами: @natopress

www.nato.int